

מסורת הש"ס

(א) ע"ז טו, ע"ג טז, ע"ה פ"ב ת"כ שם ספ"ז עיי"ש, (א) [נעלז ג]. (ה: 15: ד) פסחים מה. נזיר לה: ת"כ שם פ"ג ה', פ"ה ה"ו, (ס) עיין פסחים עד., (1) פ"ה ראה קלד.

הנהגות הב"ח

(א) גמרא מאי קאמר הכי קאמר אס' יס' סבין: (ב) רש"י ד"ה ואין טעוין וכו' נאכלין כחמורין ולמה לא יטענו מריקה כדין חמורין הסיד': (א) ד"ה ופוסלין וכו' תפסל הסיד' ואסיד' מ"ה ואם אין בהן נותן טעם אין קלילין כו':

שינויי נוסחאות

[א] דר"ט אמר ר' יצחק דאמר כו' כל"ל ועי' מוס' פוסל דף מז [ע"פ ד"ה ליטן] (ש"ס: 10: 2) ככ"ז טוקף הכי קאמר: [ג] ג"א כול. וכן הלן' כחמורין (ש"סכ"י). ועי' מוס': ד' גד"ו לומר דף ומינח' ש"מ לימאי: [ח] ככ"ז טוקף אר כתיב שטף שטף: [ז] מינח שבהן נמחק (ש"ס: 11) הרקיק וכו' וחתוכיה וכו' כל"ל (כתיב' וי'ס: 11) [ח] קאמר חסוריו מחסרתי והכי קתני אס' כו' כל"ל וכו' כככ"ז (גדילין). ועי' גליקוטיוס: [ט] מדיא נביעל (ש"ס: 12) דקתני קדשים וחולין או קדשי כו' כל"ל (ש"ס: 12) הוא דאלימא לבטולי קדשים כו' כל"ל (ש"ס: 13) קלים דחד מינא הוא אימא לא מבטלין (ש"ס: 13) ל"ל שבע"ז (ש"ס: 14) דין שיהי' (כ"ה: 8) [טז] מינח וביבולע לימא כתיבתי' ודי' וכו': [טז] וטמא היא ודרי (ש"ס: 17) לומר דף שממתיין זמן ומדיא (18) באש וגז' (ש"ס: 19) מאי ומורק (כ"ה: 8) וליזים (ש"ס: 19) כאן בשמכ"י וז"ש הגוי' כשור. וכו' ככ"ס. וככ"י כלפנינו: [כב] גדל"ל נפסל: [כג] ואמרי' לקמן קדש להיות [כד] ראשוין כל"ל (ש"סכ"י) [כז] לא נלפנימ' היה ג"י חלמת ככ"ס שם מנהס"פ שגלו (באה"מ: 18) בחן מאי בריכה לאו זמן (כ"ס) [נלפנינו כנסיה גזיר' ככמות כחוס' כלון]: [כח] שנעשה (ד"ר פ"ס וי"ח: 17) הדי' ליעבדי כו' ביבשל כו' גדל"ל (באה"מ: 18) לאן ל"ל דבישול (ש"ס):

ליקוטים

הא כיצד מבתינ לה עד זמן אבילה וכו'. פי' שאם יגיעל אותו בתוך זמן אבילה אין צריך מריקה ושטיפה כמו שפירשתי' לר' טרפון הואיל ועדיין לא נאסר הגיעול. וחכמים לא סבירא להו דר' טרפון משום דחישתין שמא לא יגיע הבישול העיני למקום כמוהו לפסול את הנוגעין בהן שהרי אף הם לא נפסלו ואידי דתנא רישא פוסלין נקט ספא' אין פוסלין: נהי דקדשי קדשים לא צעו. כלומר נהי דלא צעו מריקה לסוף זמן אכילת חמורין דהא מועטין ובטלי ניצעי מיהא משום קלים לסוף זמן אכילתן: היינו דתנא או קדשי קדשים וקדשים קלים. לאשמועינן דסתם לן כרבי שמעון דאמר קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה: אלא נאציין. דאמר מאי אין טעונין דקאמר כדין חמורין כיון דתנא קדשים וחולין ואשמועינן דבטל במיעוטו מה לי הני מה לי הני:

האסכנא. גרדיל"י וזולין עליו כלי ט.

ליצון בעי: גב' ופניו צנקה. על כרחך צקר של חול קאמר וקרי ליה צקר ראשון: **אין פיוגול צרגל.** אס שחט ע"מ לאכול למחר אינו פיוגול: **ואין נותר צרגל.** אס הותר צצר חטאת למחר אינו נותר דחד יומא

הוא לר"ט: **אלא זו צנדה.** לענין מריקה ושטיפה לחודה ולא לענין פיוגול ונותר ואי טעמיה מהאי קרא הוא אפילו לענין פיוגול ונותר נמי: **נעשה גיעול לחצירו.** מתוך שהשלמים מציין צרגל אין צלוע שלה ה' נעשה נותר שהרי זמן שלמים לז' ימים וכי מבשל ביה שלמים האידנא הדר מבשל ביה שלמים למחר וצולע ה' משלמים שנשחטו ביום המחרת ופולע מה שצלע אתמול וצולע מן האחרונים נמא' שאינו צא לידו נותר ואס צא לצל חטאת ה' וזיר לצשל אחריו שלמים זו ציוס ופולט את החטאת וצולע את השלמים: **הא כיצד.** כלומר למה סמכן הכתוב לומר י' שממתין [עד] זמן אכילה כו': **מידי דהוה אגיעולי עובדי כוכבים.** דחמין בעינן דכתיב (במדבר לא) כל דבר אשר יבא צאש ה':

א"כ. דתרווייהו חדא היא ומריקה לאו היינו הגעלה לכתוב קרא לשון שוה בשניהם: ה"ג **ומאי י' מורק ושוטף ש"מ מריקה בחמין שטיפה בזאון: ורבי.** אמר לך מריקה כמריקת הכוס ושטיפה כשטיפת הכוס לכך שניה בלשון שוה במחזן וזה מנפנים: **במתנ"י** הרי **הקלים נאכלין כחמורין.** לפניס מן הקלעים ליוס ב' ולינה: **ואין טעונין מריקה ושטיפה.** לסוף זמן אכילת חמורים אלא לסוף זמן אכילת קלים. ובגמ' פריך מאי קאמר הרי יש בהן צנותן טעם ואמר הרי הקלין נאכלין כחמורין **(ט)** **ואין פוסלין צמגע.** אס נפסלו הקלין ונגע בהן צצר בא' ובלע מהן אין נפסלין **(ג).** ובגמ' מפרש לה: **ריק.** פסול שהגיע י' צדקיק כשר ובלע ממנו: **גב' וטעונים מריקה ושטיפה.** כדין החמורין: **ופוסלין צמגע.** אס היו החמורין פסולין והקלים כשרין נעשו הקלים כחמורין לפסול את הנוגעין בהן דכתיב (ויקרא ו) כל אשר יגע בצשרה יקדש ואומר **(ג)** לקמן להיות כמוהו שאס פסולה **(א)** תפסל: (ואס לא הקלין כו') **ואין טעונין מריקה.** לקמיה פריך לטעון מיהא כדיו קלין לסוף זמן אכילתן: **ואין פוסלין צמגע.** אס היה החמור שנתבשל עס הקלין פסול הואיל ומועט ואין זו צנותן טעם בקלין לא נעשו הקלים כמוהו לפסול את הנוגעין בהן שהרי אף הם לא נפסלו ואידי דתנא רישא פוסלין נקט ספא' אין פוסלין: נהי דקדשי קדשים לא צעו. כלומר נהי דלא צעו מריקה לסוף זמן אכילת חמורין דהא מועטין ובטלי ניצעי מיהא משום קלים לסוף זמן אכילתן: היינו דתנא או קדשי קדשים וקדשים קלים. לאשמועינן דסתם לן כרבי שמעון דאמר קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה: אלא נאציין. דאמר מאי אין טעונין דקאמר כיון דתנא קדשים וחולין ואשמועינן דבטל במיעוטו מה לי הני מה לי הני:

האסכנא. גרדיל"י וזולין עליו כלי ט. ובגמ' דמסכת ע"ז [עו.] פריך ה' ליצון בעי: **גב' ופניו צנקה.** על כרחך צקר של חול קאמר וקרי ליה צקר ראשון: **אין פיוגול צרגל.** אס שחט ע"מ לאכול למחר אינו פיוגול: **ואין נותר צרגל.** אס הותר צצר חטאת למחר אינו נותר דחד יומא הוא לר"ט: **אלא זו צנדה.** לענין מריקה ושטיפה לחודה ולא לענין פיוגול ונותר ואי טעמיה מהאי קרא הוא אפילו לענין פיוגול ונותר נמי: **נעשה גיעול לחצירו.** מתוך שהשלמים מציין צרגל אין צלוע שלה ה' נעשה נותר שהרי זמן שלמים לז' ימים וכי מבשל ביה שלמים האידנא הדר מבשל ביה שלמים למחר וצולע ה' משלמים שנשחטו ביום המחרת ופולע מה שצלע אתמול וצולע מן האחרונים נמא' שאינו צא לידו נותר ואס צא לצל חטאת ה' וזיר לצשל אחריו שלמים זו ציוס ופולט את החטאת וצולע את השלמים: **הא כיצד.** כלומר למה סמכן הכתוב לומר י' שממתין [עד] זמן אכילה וכו': **מידי דהוה אגיעולי עובדי כוכבים.** דחמין בעינן דכתיב (במדבר לא) כל דבר אשר יבא צאש ה':

א"כ. דתרווייהו חדא היא ומריקה לאו היינו הגעלה לכתוב קרא לשון שוה בשניהם: ה"ג **ומאי י' מורק ושוטף ש"מ מריקה בחמין שטיפה בזאון: ורבי.** אמר לך הגעלה לא קאמינא כי קאמינא למריקה ושטיפה דבתר הגעלה ורבנן א"כ לכתוב קרא או מורק מורק או שוטף שוטף מאי ומורק ושוטף ש"מ ה' מריקה בחמין ושטיפה בצונן ורבי אי כתיב ומורק מורק ה' ה"א תרי זימני מורק או תרי זימני שוטף לכך כתיב ומורק ושוטף לומר דף מריקה כמריקת הכוס שטיפה כשטיפת הכוס: **במתנ"י** **(ט)** **בישול בו קדשים וחולין או קדשי קדשים וקדשים קלים** אם יש בהן בנותן טעם הרי הקלים נאכלין כחמורין שבהן **(1)** ואינן טעונין מריקה ושטיפה במגע הרקיק שנגע ברקיק וחתוכיה בחתיכה לא כל הרקיקין **(2)** ולא כל החתיכות אסורין אינו אסור אלא במקום שבלע: **גב' מאי קאמר ה' (6)** אם יש בהן בנותן טעם הרי הקלין נאכלין כחמורין וטעונין מריקה ושטיפה ופוסלין במגע אין בהן בנותן טעם אין הקלין נאכלין כחמורים ואין טעונין מריקה ושטיפה ואין פוסלין במגע נהי דקדשי קדשים לא בעו קדשים קלים **(7)** גיבעי אמר אבוי ימאי אין טעונין דקאמר קדשי קדשים אבל קדשים קלים טעונין רבא אמר הא מגי ר"ש היא **(8)** דאמר קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה בשלמא לרבא היינו דקתני **(9)** או קדשי קדשים וקדשים קלים אלא לאבבי תרתי למה לי צריכי דאי תנא קדשים וחולין ה"א חולין הוא **(10)** דמבטלי קדשים דלאו מינייהו אבל קדשי קדשים וקדשים קלים **(11)** אימא לא ואי תנא קדשי קדשים וקדשים קלים ה"א קדשים הוא דאלימי לבטולי קדשים אבל חולין אימא לא צריכא: רקיק שהגיע **(12)** ברקיק כו': ת"ר **(13)** כל אשר יגע יכול אפי' שלא בלע ת"ל בבשרה

קתת לדקדק מדקאמר לעיל לרבי טרפון כל יוס ויוס נעשה גיעול לחצירו ואס קודם שעשה ה' נותר עבד מריקה ושטיפה ה"ג ה' ליעבד דכי בשיל ביה שלמים אתמול כשצא היום והחזק למריקה ושטיפה אי בשיל לא ביה שלמים דהאידנא קודם מריקה

דם חטאת פרק אחד עשר ובהים

צו.

השפור והאסכנא מגעילין בחמין. אית דלא גרסי בחמין משום דבעי רבה למימר בסוף ע"ז (דף עו.) מאי הגעלה דקמי מריקה ושטיפה א"ל אצי מי דמי מריקה ושטיפה בזונן הגעלה בחמין ואי גרסינן צמסנה גופה בחמין היכי טעי רבה וגראה דשפיר גרסינן ליה וקסבר רבה מריקה בחמין והא דנקט רבה שטיפה אגב מריקה נקט ושטיפה לאו דוקא והכי קאמר מאי הגעלה בחמין דקאמר היינו מריקה דאיירי בה לעיל דאיכא למ"ד בגמ' דמריקה בחמין:

ופנית בבבקר. פי' צקוטטרס על כרחין צקר של חול קאמר וקרי ליה צקר ראשון וקשה דלמא צי"ע וכגון שאהלו בתוך התמוס ואפי' תימא **(1)** לומר דבעי ראיית פנים ציוס **(2)** ראשון שמציא קרבנו מ"מ י"ל למחרתו שהוא חס"מ כל ו' מנא ליה וגראה לפרש דמשמע ליה כולוהו צקר אחד משום דכולוהו ו' תשלומין דראשון דחגיגה יש לה תשלומים כל ו' ומכאן קשה ללשון אחר **(3)** שפירש צקוטטרס צפסמים צפרק מי שהיה טמא (דף 56:) גצי פסח ראשון טעון לינה פסח שני אין טעון לינה דראשון טעון יוס אחד והכל מניח דבעי לינה ו' וכן כסוכה צפרק לולב וערבה (דף מז.) דקמי כסס שצנעת ימי החג טעונין קרבן שיר וזכרה ולינה כך שמיי טעון קרבן שיר וזכרה ולינה מאי **(4)** לאו זמן לא צרכת המזון ותפלה ה"ג מסכתבא דאי ס"ד זמן זמן כל ו' מי איכא משמע דקרבן ולינה ניהא ליה דהוה כל ו' ושמא י"ל דה"ה דהוה מלי למיפרך מלינה וליטעמיד ולשינויא דהתם אתי הכל שפיר דמשני דזמן כל ו' משכחת לה אי לא צריך ציומא קמא צריך צאדיך יומי וכן נמי מלי למימר מלינה דעולת ראייה יש לה תשלומין כל ו' ויוס הצאת קרבנו טעון לינה ולא יומר (הג"ה) והך דשמעתין נמי מעיקרא ס"ד דהוי כל ו' מטעמא דפרישית אכל לא קאי הכי ובספרי **(5)** מוכס דלא הוי אלא יוס אחד דקמי אין לי אלא אלו מנין לרצות המנחות והעופות כו' ת"ל ופנית צנקה כל פינות שאמה פונה לא יהו אלא כאלו משמע דלא הויא לינה אלא יוס אחד דומיא דשלמים של כל השנה וקשיא לי אי לינה צרגל אינו רק יוס אי אמאי פסח שני אין טעון לינה מי גרע ממציא עוף או מנחה צחול דטעון לינה יוס אחד אכל אי רגל טעון לינה ו' אתי שפיר דקמ"ל דפסח שני אין טעון לינה רק יוס אחד. צריך:

מבתינ לה זמן אבילה והדר קבד לה מריקה ושטיפה. גליון. כלומר דלאחר שעבר זמן אכילה ועשה נותר עבד לה מריקה ושטיפה. ע"כ מספר יטן (ב"ש: 18) מאי קאמר. גליון. פי' דקמי הקלים נאכלים כחמורים והדי מני אין טעונין מריקה ושטיפה ואין פוסלים צמגע. ומדריגת הכי קאמר אס יש זו צנותן טעם הכי הקלים וכו'. ע"כ מספר יטן (ב"ש: 18):

השפור והאסכנא מגעילין בחמין. אית דלא גרסי בחמין משום דבעי רבה למימר בסוף ע"ז (דף עו.) מאי הגעלה דקמי מריקה ושטיפה א"ל אצי מי דמי מריקה ושטיפה בזונן הגעלה בחמין ואי גרסינן צמסנה גופה בחמין היכי טעי רבה וגראה דשפיר גרסינן ליה וקסבר רבה מריקה בחמין והא דנקט רבה שטיפה אגב מריקה נקט ושטיפה לאו דוקא והכי קאמר מאי הגעלה בחמין דקאמר היינו מריקה דאיירי בה לעיל דאיכא למ"ד בגמ' דמריקה בחמין:

ופנית בבבקר. פי' צקוטטרס על כרחין צקר של חול קאמר וקרי ליה צקר ראשון וקשה דלמא צי"ע וכגון שאהלו בתוך התמוס ואפי' תימא **(1)** לומר דבעי ראיית פנים ציוס **(2)** ראשון שמציא קרבנו מ"מ י"ל למחרתו שהוא חס"מ כל ו' מנא ליה וגראה לפרש דמשמע ליה כולוהו צקר אחד משום דכולוהו ו' תשלומין דראשון דחגיגה יש לה תשלומים כל ו' ומכאן קשה ללשון אחר **(3)** שפירש צקוטטרס צפסמים צפרק מי שהיה טמא (דף 56:) גצי פסח ראשון טעון לינה פסח שני אין טעון לינה דראשון טעון יוס אחד והכל מניח דבעי לינה ו' וכן כסוכה צפרק לולב וערבה (דף מז.) דקמי כסס שצנעת ימי החג טעונין קרבן שיר וזכרה ולינה כך שמיי טעון קרבן שיר וזכרה ולינה מאי **(4)** לאו זמן לא צרכת המזון ותפלה ה"ג מסכתבא דאי ס"ד זמן זמן כל ו' מי איכא משמע דקרבן ולינה ניהא ליה דהוה כל ו' ושמא י"ל דה"ה דהוה מלי למיפרך מלינה וליטעמיד ולשינויא דהתם אתי הכל שפיר דמשני דזמן כל ו' משכחת לה אי לא צריך ציומא קמא צריך צאדיך יומי וכן נמי מלי למימר מלינה דעולת ראייה יש לה תשלומין כל ו' ויוס הצאת קרבנו טעון לינה ולא יומר (הג"ה) והך דשמעתין נמי מעיקרא ס"ד דהוי כל ו' מטעמא דפרישית אכל לא קאי הכי ובספרי **(5)** מוכס דלא הוי אלא יוס אחד דקמי אין לי אלא אלו מנין לרצות המנחות והעופות כו' ת"ל ופנית צנקה כל פינות שאמה פונה לא יהו אלא כאלו משמע דלא הויא לינה אלא יוס אחד דומיא דשלמים של כל השנה וקשיא לי אי לינה צרגל אינו רק יוס אי אמאי פסח שני אין טעון לינה מי גרע ממציא עוף או מנחה צחול דטעון לינה יוס אחד אכל אי רגל טעון לינה ו' אתי שפיר דקמ"ל דפסח שני אין טעון לינה רק יוס אחד. צריך:

מבתינ לה זמן אבילה והדר קבד לה מריקה ושטיפה. גליון. כלומר דלאחר שעבר זמן אכילה ועשה נותר עבד לה מריקה ושטיפה. ע"כ מספר יטן (ב"ש: 18) מאי קאמר. גליון. פי' דקמי הקלים נאכלים כחמורים והדי מני אין טעונין מריקה ושטיפה ואין פוסלים צמגע. ומדריגת הכי קאמר אס יש זו צנותן טעם הכי הקלים וכו'. ע"כ מספר יטן (ב"ש: 18):

עין משפט נר מצוה

גב' אב מ"י פרח ח מהלסת מעה"ק הלכה י' ופ"ה מהל' חמץ ומלה הלכה כג:
ב ג מיי פ"ח מהל' מעה"ק הלכה יח:
בא ד מיי שם הלכה טו:
בב ה מיי שם הלכה ח:
ו מיי שם הלכה טו טו:
בג ז מיי שם הלכה יח:

תורה אור השלם

- ובשלת ואבלת במקום אשר יבחר יקדח אלהיך בו ופנית בבקר ודלקת לאהליך: דברים טו, 1
- ובלי חרץ אשר תבישל בו ישובר ואם בכלי נחשת בשלה ומרק וישוף בקיום: ויקרא ו, כא
- כל זכר בבקיהם יאכל אתה קדש קדשים הוא: ויקרא ו, כב
- כל אשר יגע בבשרה יקדש ואשר יזה מוקדה על הבגד אשר יזה עליה תחבס במקום קדש: ויקרא ו, כ

מוסף רש"י

השפור והאסכנא. שאלה סכן צקר קודש. משום דכי אתי למחר היו נותר וכו' הדר מבשל צצר קודש למחר פליט פסוד בנייה טעמא ונותר אסור כרת הוא: נעשה גיעול לחבירו. שמבטלין סכן ואינו מספיק להיות נותר עד שחמור ופולטו בתבשיל אחר (ע"ז 10.) כל אשר יגע. כל אשר יגע בצשרה יקדש (ויקרא ו) צצר חולין או שלמים זמן אכילתן כמיוסא מתטאת ונגע חטאת. יקדש, דמפרש להיות כמיוס: יבול אפילו שלא בלע. הנוגעת בה ממנה קאמר דחמנא יקדש, ת"ל כו' (פסחים מה):

לעזי רש"י

גרדיל"י גרדיל"א. אסכנה.

שיטה מקובצת

מבתינ לה זמן אבילה והדר קבד לה מריקה ושטיפה. גליון. כלומר דלאחר שעבר זמן אכילה ועשה נותר עבד לה מריקה ושטיפה. ע"כ מספר יטן (ב"ש: 18) מאי קאמר. גליון. פי' דקמי הקלים נאכלים כחמורים והדי מני אין טעונין מריקה ושטיפה ואין פוסלים צמגע. ומדריגת הכי קאמר אס יש זו צנותן טעם הכי הקלים וכו'. ע"כ מספר יטן (ב"ש: 18):